

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för arbetsrätt och
arbetsmiljö
103 33 Stockholm

Slutbetänkandet Arbetslivskriminalitet – upplägg, verktyg och
åtgärder, fortsatt arbete (SOU 2025:25)

A2025/00273

1 Sammanfattning

Skatteverket tillstyrker delegationens förslag i betänkandet. Skatteverket lämnar dock vissa synpunkter på förslagen och de bedömningar som delegationen gör inom följande områden:

- Samordnad funktion för vidareförmedling av registerinformation.
- Fast driftställe/skattereglerna vid tillfälligt arbete i Sverige.
- Förbud mot återbetalning av lön i vissa fall.
- Systemet med personalliggare.
- Särskilt om rot- och rutavdrag.
- Beställar- och entreprenörsansvar.
- Näringsförbud.
- Återinförd revisionsplikt.

2 Skatteverkets synpunkter

2.1 Samordnad funktion för vidareförmedling av registerinformation (avsnitt 6.15)

Skatteverket tillstyrker förslaget om att Bolagsverket ska tillhandahålla en samordnad funktion för vidareförmedling av information till privata aktörer. Privata aktörer bör ges bättre förutsättningar att kunna ta ansvar för vilka de gör affärer med och därmed kunna utesluta oseriösa leverantörer från marknaden. I arbetet att motverka arbetslivskriminalitet är det således inte tillräckligt att enbart upphandlande myndigheter ges den möjligheten. Skatteverket anser dock att fler uppgifter från myndigheten bör ingå i funktionen för vidareförmedlingen.

2.1.1 Fler uppgifter från Skatteverket bör ingå i den samordnade vidareförmedlingen av registerinformation om företag

För att relevant information ska kunna inhämtas så effektivt som möjligt av privata aktörer anser Skatteverket att även följande uppgifter, som i dag kan hämtas från Skatteverkets e-tjänst ”Hämta företagsinformation”, bör ingå i Bolagsverkets samordnade vidareförmedling av registerinformation om företag:

- Godkännande för F-skatt.
- Registrering för mervärdesskatt.
- Registrering som arbetsgivare och beslutade arbetsgivaravgifter.

2.1.2 Strukturen på skattekontot

Det föreslås att Bolagsverket på begäran av en privat aktör ska kontrollera om det finns ett underskott på ett sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244), SFL. I delegationens förslag framgår att syftet med att få tillgång till uppgifterna på skattekontot är att få en uppfattning om ett företags seriositet. Skattekontots konstruktion och gällande rätt medger inte en uppdelning inom skattekontot på ”privata” poster (till exempel ett underskott som är hänförligt till inkomst av tjänst eller inkomst av kapital) och poster som avser den registrerades näringsverksamhet. Ett underskott på ett skattekonto för en enskild näringsidkare kan därför avse skatt som avser ”privata” belopp såväl som belopp som härrör från dennes näringsverksamhet. Konstruktionen medger inte heller att en inbetalning till skattekontot går att styra till en viss skuld. Avräkning sker istället utan inbördes ordning från totalsumman av de skulder som inte är överlämnade till Kronofogdemyndigheten för indrivning (62 kap. 11 § SFL).

Skatteverket vill med ovan belysa att uppgifterna som ska vidareförmedlas kan komma att innefatta underskott som avser en enskilds privata ekonomi och att detta bör beaktas i förhållande till syftet med tillhandahållandet.

2.1.3 Integritetsrisker i samband med personuppgiftsbehandlingen

Genom den föreslagna förordningen om en samordnad vidareförmedling av registerinformation om företag kan ett underskott för en fysisk person som inte har någon koppling till dennes näringsverksamhet genom förslaget komma att bli offentlig, samtidigt som uppgiften är belagd med absolut sekretess hos Skatteverket (27 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSJ).

Det har vidare noterats att det enligt den föreslagna förordningen inte finns någon begränsning beträffande när en privat aktör kan begära ut uppgifter om någon som bedriver enskild näringsverksamhet. Det är av denna anledning viktigt att även fortsättningsvis beakta integritetsriskerna, det vill säga om det intrång som det kan innebära för den registrerade är att anse som proportionell i förhållande till det eftersträlvade målet av allmänt intresse.

2.1.4 Förekomst av allmän handling och gallring

I detta avsnitt framför delegationen att den föreslagna förordningen (2026:000) om en samordnad vidareförmedling av registerinformation om företag kommer att reglera Bolagsverkets arbetsuppgifter och att det inte kommer att skapas någon databas eller nytt register. Det kan utifrån betänkandet uppfattas som att de uppgifter som omfattas av kontrollen inte till någon del utgör en del av en allmän handling hos Bolagsverket.

Av 4 § i förslag till förordning om en samordnad vidareförmedling av registerinformation om företag framgår att Bolagsverket ska tillhandahålla en teknisk plattform där enskilda kan begära att få ut uppgifter om företag. Av 5 och 6 §§ samma förordning framgår att Bolagsverket ska utföra vissa kontroller med anledning av en sådan begäran. Resultatet av dessa kontroller ska enligt 7 § presenteras för den som har begärt kontrollen.

I samband med att aktuella uppgifter lämnas till Bolagsverket kan dessa enligt Skatteverkets uppfattning anses utgöra en del av en handling – en upptagning – som inkommer till Bolagsverket efter begäran och för kontroll (2 kap. 9 §§ första stycket tryckfrihetsförordningen (1949:105), TF). Under den tid dessa upptagningar förvaras hos Bolagsverket bör dessa vara att se som en eller flera allmänna handlingar (2 kap. 3 och 4 §§ TF). Vidare bör den sammanställning av registeruppgifter som avses ske för vidareförmedling till en enskild vara att betrakta som en del av en upprättad allmän handling senast i samband med att uppgifterna vidareförmedlas – expedieras – till den enskilde (2 kap. 10 § TF). Då frågan om förekomsten av allmänna handlingar inte kan anses klart framgå av betänkandet bör denna fråga ytterligare klargöras och belysas i det fortsatta författningsarbetet.

Av 14 § arkivförordningen (1991:446) framgår att statliga myndigheter får gallra allmänna handlingar endast i enlighet med föreskrifter eller beslut av Riksarkivet, om inte särskilda gallringsföreskrifter finns i lag eller förordning. Det har noterats att betänkandet inte behandlar frågan om gallring av eventuella allmänna handlingar hos Bolagsverket. Om det därför i något skede kan anses föreligga allmänna handlingar i Bolagsverkets hantering bör frågan om gallring utredas och klargöras i det fortsatta författningsarbetet.

Om intentionen istället är att Bolagsverket endast ska anses företa sammanställningen av uppgifter för vidareförmedling som ett led i en teknisk bearbetning för någon annans räkning – se till exempel det som framförs på sidan 465 – och att det därmed inte ska anses föreligga några allmänna handlingar hos Bolagsverket (2 kap. 9 § tredje stycket samt 2 kap. 13 § TF) bör detta ytterligare belysas och klargöras i det fortsatta författningsarbetet.

Om den samordnade vidareförmedlingen är att bedöma som en enbart teknisk bearbetning för någon annans räkning behöver även behandlingsens förhållande till 40 kap. 5 § OSL belysas i det fortsatta författningsarbetet. Enligt 40 kap. 5 § OSL föreligger absolut sekretess i verksamhet för enbart teknisk bearbetning eller teknisk lagring för någon annans räkning för uppgifter om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden. Möjligheterna för att lämna ut här aktuella uppgifter om tredjemans – företagens – ekonomiska förhållanden till den enskilde behöver utredas och klargöras i det fortsatta författningsarbetet.

2.2 Fast driftsställe (avsnitt 6.12.5)

Utländska företag och utländsk arbetskraft har ökat betydligt de senaste åren och det är otvetydigt att det är förenat med skattemässiga utmaningar. Skatteverket instämmer i delegationens beskrivning och i att problemen har sin grund i både svensk och internationell skatterätt. Enligt Skatteverkets bedömning är enbart en ökning av kontrollen inte tillräcklig utan förutsättningarna för kontrollen behöver också förbättras.

Skatteverket vill i detta sammanhang förtydliga att det inte finns någon anmälningsskyldighet om fast driftsställe, det är därför heller ingen uppgift som Skatteverket registerför. Skatteverket har inte förutsättningar att kontrollera och bedöma om utländska företag har fast driftsställe i Sverige då vi saknar information och kännedom om utländska företag som är verksamma i Sverige. Registreringsskyldigheten enligt gällande lagstiftning innebär att det är möjligt för utländska företag att bedriva verksamhet här utan att vara registrerade eller lämna information till Skatteverket.

Lag (2020:954) ger vissa utländska företag som inte har fast driftsställe i Sverige en skyldighet att lämna särskilda uppgifter till Skatteverket. Dessa uppgifter ger inte Skatteverket tillräckliga förutsättningar för att systematiskt kunna kontrollera regleringen om fast driftsställe. Det beror på att inlämnandet baseras på företagets egen bedömning samtidigt som uppgifterna ska lämnas för att Skatteverket ska kunna bedöma skattskyldigheten enligt inkomstskattelagen. Skyldigheten gäller endast för utländska företag som inte lämnar inkomstdeklaration. En inkomstdeklaration saknar också information för att kunna bedöma fast driftsställe. Nämda faktum tillsammans med att tidpunkten

för inlämnandet av de särskilda uppgifterna är långt efter det att den faktiska verksamheten har bedrivits gör att reglerna inte nämnvärt ökat våra möjligheter att kontrollera fast driftställe. Tidpunkten gör också att våra möjligheter att få in betalning från utlandet i vissa fall är begränsade om verksamheten som bedrivits i Sverige är avslutad.

Sammanfattningsvis anser Skatteverket att det bör utredas om det finns behov av att göra förändringar i såväl svensk som internationell reglering avseende utländska företags och arbetstagares skattskyldighet i Sverige. Detta i syfte att skapa bättre förutsättningar för en systematisk och mer effektiv kontroll. I detta sammanhang bör det även utredas om det finns behov och förutsättningar för någon form av registreringsskyldighet för utländska företag som bedriver verksamhet i Sverige.

2.3 Förbud mot återbetalning av lön i vissa fall (avsnitt 6.4.5)

Skatteverket tillstyrker delegationens bedömning att det finns behov av att fortsatt utreda behovet av en reglering av förfaranden där arbetstagare på ett otillbörligt sätt betalar tillbaka en tidigare utbetald lön till arbetsgivaren. En eventuell reglering bör utformas på ett sätt som försvårar arbetsgivares försök till kringgåenden genom att till exempel hävda att återbetalningen utgör återbetalning av lån eller betalning av hyra.

2.4 Systemet med personalliggare (avsnitt 6.12.2)

Skatteverket tillstyrker delegationens bedömning att förslagen i SOU 2024:61 avseende förbättringar i systemet med personalliggare i skattelagstiftningen ska genomföras. För att öka effekten av personalliggarregelverket behövs utökade befogenheter vid kontrollbesök och krav på elektronisk överföring av personalliggardata.

Införandet av elektroniska personalliggare möjliggör tillgång till information som skulle innebära en mycket stor effektivisering av Skatteverkets urvalsverksamhet. Skatteverket vill därmed framhålla behovet av att kunna använda den data som samlas in genom personalliggare för urvalsändamål i enlighet med det särskilda yttrande som Skatteverket lämnat till utredningen.

2.5 Särskilt om rot- och rutavdrag (avsnitt 6.12.3)

Skatteverket tillstyrker delegationens bedömning att det vid en ansökan om rot- och rututbetalning även ska lämnas uppgifter om vilka underentreprenörer, det vill säga vilka företag som har utfört arbetet. Det är en

viktig förutsättning för att kunna effektivisera kontrollarbetet avseende fusk med rot- och rutavdrag.

2.6 Beställaransvar och entreprenörsansvar (avsnitt 6.13)

Skatteverket delar uppfattningen att ett generellt beställar- eller entreprenörsansvar kan vara ett effektivt verktyg mot arbetslivskriminalitet och skatteundandraganden främst vad avser oredovisad arbetskraft. Vi delar bedömningen att frågan kräver noggranna överväganden men vill understryka att ett entreprenadansvar i vart fall bör övervägas inom byggbranschen. Byggbranschen omsätter stora summor och har konstaterats vara hårt utsatt för skatteundandragande samt har en hög risk för arbetslivskriminalitet och organiserad brottslighet.

Ett entreprenadansvar skulle kunna ha stora preventiva effekter genom att det ställer krav på öppenhet och dokumentation i avtalsförhållanden och kan leda till ökad kontroll av underentreprenörer. Det kan också antas leda till att företag genom avtalsvillkor i större omfattning reglerar exempelvis tillåtelsen av att använda ytterligare underentreprenörsled. Sammantaget är det sannolikt att en ny ansvarsreglering skulle innebära ett stort mått av självsanering och därmed effekter på skatteundandragande, illojal konkurrens och arbetslivskriminalitet.

Eftersom ett sådant ansvar skulle innebära betydligt högre krav på myndigheter, kommuner och inte minst företag så är det centralt att en regelförändring kombineras med förbättrade möjligheter, både vid offentlig upphandling och för privata företag, i enlighet med de förslag som redogörs för i avsnitt 6.14 och 6.15.

2.6.1 Beställaransvar i bärbranschen

Skatteverket vill särskilt belysa att man i en utredning om beställaransvar i bärbranschen bör definiera begreppet ”fria plockare”. Frågan om när en betalning av råvara anses vara ersättning för utfört arbete och när en betalning ska anses vara ersättning för köp av vara är viktig för att klargöra ansvarsförhållandena. Om bärföretaget hjälper de fria plockarna med exempelvis logi, mat eller bilar kan det medföra att plockarna skatterettsligt kan anses ha utfört ett arbete åt bärföretaget. Då blir bärföretaget skyldigt att betala arbetsgivaravgifter och göra skatteavdrag på de ersättningar som det betalar ut till de fria plockarna.

2.7 Näringsförbud (avsnitt 6.17.1)

Skatteverket tillstyrker delegationens bedömning att näringsförbud kan vara ett effektivt verktyg för att motverka arbetslivskriminalitet och att det bör utredas om näringsförbud ska kunna meddelas även på grund av andra regelöverträdelser jämfört med vad som gäller i dag.

2.8 Återinförd revisionsplikt (avsnitt 6.17.3)

Skatteverket tillstyrker delegationens bedömning av att det finns anledning att vidta ytterligare åtgärder i syfte att bedöma effekterna av ett återinförande av revisionsplikten i likhet med vad Skatteverket har framfört i sitt remissvar på betänkandet SOU 2023:34 Bolag och brott.

3 Konsekvenser för Skatteverket

Skatteverket anser att utlämnandet av uppgifter från skattekontot till Bolagsverket kräver IT-utveckling för Skatteverket. Engångskostnaderna uppskattas till 350 000 kronor.

Detta remissvar har beslutats av generaldirektören Katrin Westling Palm och föredragits av koordinator, Caroline Wald. Vid den slutliga handläggningen har också följande deltagit: avdelningschefen Dan Axelsson, enhetschefen Thomas Carlsson

Katrin Westling Palm